జ్ఞాని

"ఇవాళ ఆఫీసు లేదా ఏమిటి?" అంది స్వర్ణ జడ అల్లటం ముగించి అందం అద్దంలో చూసుకుంటూ.

"ఎందుకు లేదూ?"

"వెళ్ళలేం మరి?"

"ఇంకా పదేగా."

"రోజూ పదింటికేగా వెళ్ళేది."

మేనేజరు వెళ్ళాలిసింది పదకొండింటికి_అన్నట్టు నీకు చెప్పలేదు కాబోలు. నాకు మేనేజర్ గా ప్రమోషనయింది."

సాశ్చర్యంగా చూసింది స్వర్ణ బ్రహ్మానందరావువైపు అతను పడకకుర్చీలో మేనువాల్చి పేపరు చదువుతున్నాడు తీరిగ్గా.

"మరి నిన్నటినుంచి చెప్పలేదేం?"

"చెప్పేందుకేముంది యిందులో?"

"ఏమీ లేదా?"

బ్రహ్మానందరావు మాట్లాడలేదు, స్వర్ణకి రోషం వచ్చింది. శుభవార్త చెప్పేవిధం ఇదేనా! ఆఫీసునుంచి ఇంటికి రాగానే ప్రథమంగా తనతో చెప్పవలసిన వార్త. మాటలు సందర్భంలో తర్వాత రోజున తెలియచెయ్యటం తనమీద ఆయనకి ఉన్న నిర్లక్ష్య భావాన్ని వ్యక్తీకరించటం కాదా? రెండేళ్ళనుంచీ ఇంతే. ఈ మాత్రం గ్రహించలేని ఆడపిల్ల కాదు తను. బ్రహ్మానందరావుకి తనమీద ప్రత్యేక శ్రద్ధగానీ, ప్రేమగానీ ఉన్నట్టు నిదర్శనాలేమీ లేవు.

"అయితే నాకు బహుమానమేమిటి?" అడగకూడదను కుంటూనే అడిగింది స్వర్ణ.

"నీ ఇష్టం."

మనస్సు కలుక్కుమంది ఆమెకి.

"నా ఇష్టమేమిటి? బహుమతీ ఇచ్చేవాళ్ళ ఇష్టంగాని."

"అయినా ఇందులో సంతోషానికేముంది? నిన్నటి దాకా అకౌంటెంట్ చేశాను. ఇవ్వాళ మేనేజరు చేస్తున్నాను. రేపింకోటి చేయవచ్చు, లేకపోతే అసలేమీ చేయకుండా ఉండొచ్చు. జీవితంలో వెలుగు చీకట్లు వాటి ధర్మాన్ననుస రించి వొస్తూవుంటాయి. వెలుగుని చూసి సంతోషించటం, చీకటిని చూసి దుఃఖించటం తెలియనివాళ్ళు చేసేపనులు" భర్త జ్ఞానబోధ విని స్వర్ణ కోపంలోకూడా నవ్వింది.

తామరాకుపై నీటిబిందువులా జీవించటం బ్రహ్మానంద

రావు ఆశయం. ఏ వస్తువునైనా అతిగా ఆపేక్షించటం దుః ఖాన్ని ఆహ్వానించటమేననే సిద్ధాంతం అతనికి బాగానచ్చింది. మనసుని అరికట్టటానికి అన్నివిధాలా ప్రయత్నించాడు. రాగ ద్వేషాలకి అతీతంగా ఉండటానికి నిశ్చయించుకున్నాడు అత నికి ప్రాణస్నేహితుడంటూ ఎవరూ లేరు. అతను యెవర్నీ ద్వేషించలేదు. ఆఫీసర్ చీవాట్లు పెడుతుంటే యెదురు చెప్పే వాడుకాదు. ఉద్రేకాన్ని జయించలేదా" అన్నట్టు మందస్మిత వదనంతో ఆయనవైపు జాలిగా చూసేవాడు. ఈ ప్రవర్తన అతని అభివృద్ధికి చాలా దోహదమిచ్చింది. బ్రహ్మానందరావు చాలా వినయ విధేయతలు కలవాడని, తెలివితేటలు కలవా డని ప్రతి అధికారీ సిఫారసు చేశాడు. అయితే తోటి ఉద్యో గుల్లో బ్రహ్మానందరావుకి పలుకుబడిలేదు. మానాభిమానాలు మనివాడనీ, ఉద్యోగం నిలబెట్టుకోటానికి ఆఫీసర్ అడుగులకి లేడుగులొత్తుతాడనీ, వాళ్ళు తీర్మానించుకున్నారు. అతని ప్రవర్తన అర్థంచేసుకోవటం యిష్టంలేకపోతే అతన్ని గర్విష్టి అనీ, పొగరుబోతు అనీ, మానాభిమానాలు లేనివాడనీ అన వచ్చు.

స్వర్ణమీద తనకి అనురాగం అధికమౌతుందని మొద ట్లోనే గ్రహించి జాగ్రత్త పడ్డాడు బ్రహ్మానందరావు. తన ఆశయం మనసులో ఉంచుకుని, ఏ వస్తువుమీదా ఎక్కువగా మమకారం ఉండటం మంచిదికాదని స్వర్ణకి చూచాయగా చెబుతూ వొచ్చాడు. స్వర్ణతో అతను, "నీవే నా సర్వస్వం నువ్వు లేకపోతే నేనుజీవించలేదు" ఇలాంటి మాటలు ఎప్పుడూ మాట్లాడలేదు. ఆమెతో మాట్లాడుతున్నంతసేపూ అతనికి

తామరాకుమీద నీటి బిందువు జారిపోతున్నట్టుగా చిత్రం కనిపించేది.

"ఇదంకాష్ట మిదంకాష్టం నదీతీరే సముచ్చయః" అనే వాక్యం అతనెప్పుడూ స్వర్ణతో మాట్లాడుతున్నంతసేపూ మర్చిపోయేవాడు కాదు.

ఓ రోజు బ్రహ్మానందరావు ఆఫీసునుంచి యింటికి రాగానే అతన్ని చిరునవ్వుతో పలకరించి అంది స్వర్ణ:

"ఇవాళ మీకో శుభవార్త."

"ఏమిటది."

"చెప్పుకోండిమరి చూద్దాం" తమాషాగా కళ్లుతిప్పుతూ అంది.

"నా కలాంటి విద్యలు రావు."

"విశారద మొదటితరగతిలో ప్యాసయ్యాను, ప్రేమీ మండలివాళ్లు చెప్పారు."

"అలాగా" అని క్లుప్తంగా అనేసి బ్రహ్మానందరావు పడక కుర్చీలో పడుకుని పేపరు అందుకున్నాడు. తను ఈ వార్తచెప్పగానే భర్త ఏం చేస్తాడో. ఎలా తన సంతోషం ప్రకటిస్తాడో చిత్ర, విచిత్రంగా ఊహించుకున్న స్వర్ణకి చెంప పెట్టు పెట్టినట్టుంది. ఉక్రోషంతో అంది:

"నేను ప్యాసయితే మీకు సంతోషంగా లేదా."

మహాయోగి అజ్ఞానివైపులా, బ్రహ్మానందరావు స్వర్ణవైపు చూశాడు.

"కష్టపడి చదివావు, ప్యాసయ్యావు. నీ కర్తవ్యం నువ్వు నెరవేర్చినప్పుడు ఫలితానికి సంతోషించి మెచ్చుకుంటారని పొద్దుటనుంచీ ఎంతో ఆశపెట్టుకున్నాను."

బ్రహ్మానందరావు ఆమెపై జాలిగా చూసి అన్నాడు:

"స్వర్ణా, ఈ ప్రపంచంలో పుట్టి బతికేది ఒకరి మెప్పు సంపాదించుకోవటంకోసం కాదు. ప్రపంచంలో పుట్టింది మొదలు చచ్చిపోయేవరకూ ఎన్నో పనులు చేస్తాం, చేయటం మన కర్తవ్యం. ఫలితంతో మనకి సంబంధం లేదు. అలా కాక ఫలితంకోసం మనం ఆశిస్తే జీవితంలో దుఃఖాలు తప్పవు. భూమిమీద పుట్టాం. ఎవరెవరం ఎక్కడినుంచి వొచ్చామో అలాగే నిష్క్రమిస్తాం. అలాగే మనం జీవించటం ముఖ్యం. లేకపోతే జీవితం దుఃఖభాజనమైపోతుంది. మమకారాలకి అంత చనువివ్వటం మంచిదికాదు" పాలిపోయిన ముఖంతో స్వర్ణ శూన్యంలోకి చూసింది. తర్వాత తడిలేని కళ్ళతో బ్రహ్మానందరావువైపు చూసి కళ్లు తడిచేసుకుంది.

రోజులలాగే గడిచిపోతున్నాయి. బ్రహ్మానందరావులో మార్పేమీ లేదు. స్వర్ణ హృదయవేదనతో రోజురోజుకీ క్షీణించిపోతోంది. ఆమెకి జీవించటం ఎందుకో అర్థం కావటంలేదు. ఓ రోజు మధ్యాహ్నం భోజనంచేసి తీరిగ్గా పడుకుని కుర్చీలో కూర్చుని ఏదో పుస్తకం చదువుకుంటున్న స్వర్ణవైపు చిరాకుగా చూశాడు బ్రహ్మానందరావు. వెంటనే వులిక్కిపడ్డాడు. స్వర్ణ జ్వరపడ్డ దానిలా చిక్కి సగమైంది. ఆమె కళ్లు గుంటలుపడి ఉన్నాయి.

"అలా ఉన్నావేం స్వర్ణా?"

"ఎలా వున్నాను" పుస్తకంనుంచి దృష్టి మరలించి భర్తవైపు కాంతిహీనమైన కళ్ళనువిప్పి అంది స్వర్ణ.

"ఎలా వుండట మేమిటి? బాత్తిగా చిక్కిపోయావు."

"తినాలని లేదు."

"వొంట్లో బావుండలేదా?"

"ఊఁ"

"ఎప్పటినుంచి?"

"వారం రోజు లవుతుందేమో" నిర్వికారంగా అంది స్వర్ణ.

"ఏమిటీ! వారం రోజుల్నించీ అన్నం మానేశావేమిటి కొంపతీసి."

"ఏఁ తినకపోతే?"

"మతిపోయిందా ఏమిటి. నాతో చెప్పలేదేం? అంత అశ్రద్ధ ఐతే యెలా!?"

"ఇంతలో వొచ్చే నష్టమేముంది?"

"అఘోరించినట్టేవుంది. డాక్టర్ని పిలుచుకువొస్తానుండు."

"డాక్ట రెందుకు?"

"ఎందుకేమిటి, లేకపోతే ఎలా తగ్గుతుంది?"

"తగ్గకపోతే ఏం?"

స్వర్ణ మొండి జవాబు వింటుంటే బ్రహ్మానందరావుకి బ్రహ్మాండమైన ఆశ్చర్యం వేసింది.

6)

"మొండిగా మాట్లాడటం యెప్పటినుంచి నేర్చుకున్నావు?"

"మొండితనంకాదు. ఈప్రపంచంలోకిఎలావొచ్చామో అలాగే నిష్క్రమిస్తాము. నేను చస్తే మాత్రం ఎవరికినష్టం."

బ్రహ్మానందరావుకి మనసు కొంచెం చలించింది.

"అవేం మాటలు."

"అబద్ధమేముంది నేను చెప్పినదాంట్లో."

నిజమే స్వర్ణ చెప్పిందాంట్లో అబద్ధమేముంది. 'ఇదం కాష్ట మిదం కాష్టం...' తనకు తెలియకుండానే స్వర్ణమీద తనకి అనురాగం ఎక్కువౌతోంది. తన ఆశయంనుంచి దూరమౌతున్నాడు. తామరాకుమీద నీటిబిందువులు పడి జారిపోతున్నట్టు చిత్రం కనిపించింది. అతడి మనోఫలకంమీద మనసుని బిగబట్టుకోవాలి.

"డాక్టర్ని పిలుచుకు వొస్తాను" అనేసి బ్రహ్మానందరావు వెళ్ళిపోయాడు. స్వర్ణ అతను వెళ్ళినవైపు రెప్పవాల్చకుండా చూసింది. తర్వాత నిస్పృహగా నిట్టూర్చింది. తనమీద ఏమాత్రం ప్రేమఉన్నా బ్రహ్మానందరావు అలా ప్రవర్తించగలడా. తన భర్త ప్రదర్శించింది కేవలం మానవత్వం, హృదయం వున్నవాడు యెవడయినా ఆ విధంగానేప్రవర్తించేవాడు. ప్రేమ లేకపోయినా కూడా వారం రోజులనుంచి తిండి లేక కృశించిన తనపట్ల అతని వైఖరి చూసి స్వర్ణకి దుఃఖం వెల్లువలైంది.

డాక్టర్ మందుతో స్వర్ణకి క్రమేణా ఆరోగ్యం కలిగింది. అప్పుడప్పుడు బ్రహ్మానందరావు స్వర్ణ నుదురు పై చేయి వేసి "తగుతుందిలే" అనిమాత్రం అనేవాడు. ఆ సమయాల్లో కిటికీ లోంచి దూరంలో చెరువులోని తామర మొక్క పై దృష్టి నిల పటం మాత్రం అతనెప్పుడూ మర్చిపోలేదు. అనురాగం ఒలికే ఒక్కమాటకోసం స్వర్ణ తహతహలాడింది. కాని ఆమె కది లభించలేదు.

ఓరోజు బ్రహ్మానందరావు ఆఫీసుకి వెళ్ళి మామూలు ప్రకారంగా పేపరు చేత పట్టుకున్నాడు.

"మా అన్నయ్య ఉత్తరం రాశాడు" అంది స్వర్ణ.

"ఓహో!"

"ఏం రాశాడో తెలుసుకోవాలని లేదా!" అందామె చిరాగ్గా అతని వైఖరి చూసి.

"ఏం రాశాడు."

"రేపిక్కడికి వొస్తున్నాట్ట."

"అలాగా!" అని ఊరుకున్నాడు బ్రహ్మానందరావు.

"ఎందుకో తెలుసా!"

"ఎందుకు?"

"నన్ను తీసుకు వెళ్ళటానికిట."

"ఓహో!" అని మాత్రం అని పేపరు చదవటం ప్రారంభించాడు బ్రహ్మానందరావు. అతని నిర్లక్ష్యం చూసి స్వర్ణ అభిమానం దెబ్బతిన్నది.

"ఎప్పుడూ ఆ పేపరేమిటి చెప్పేదేమీ వినిపించుకో కుండా" అని అతని చేతిలో పేపరు విసిరి అవతల పారేసింది స్వర్ణ.

"ఏమిటి స్వర్ణా, రానురాను మరీ చిన్న పిల్లవయిపో తున్నావు" అన్నాడు బ్రహ్మానందరావు ఆమెవైపు వింతగా చూస్తూ.

"ప్రయాణం సంగతి ఆలోచించండి, పేపరు యెక్కడికీ పోదు."

"ఆలోచించేదేముంది? నువ్వు వెళ్ళదలుచుకుంటే వెళ్ళు."

"మరి మీకు యిక్కడ కష్టంగా ఉండదూ!"

"కష్టమెందుకూ? ఇంట్లో తినేది హోటల్లో తింటాను"

"అంతేనా_ఒంటరిగా మీకేం తోస్తుంది? పోనీ మీరు కూడా రాకూడదూ?"

"ఒంటరిగా ఉండటం నాకు కష్టంకాదులే" ఈ వాక్యం స్వర్ణ మనస్సుకి యెంత బాధ కలిగిస్తుందో బ్రహ్మానందరావుకి వెంటనే తట్టలేదు. తర్వాత నాలిక కొరుక్కున్నాడు. కాని పరిస్థితి చక్కబరచటానికి ప్రయత్నించలేదు. మర్నాడు స్వర్ణ పుట్టింటికి వెళ్ళిపోయింది, వ్యథిత హృదయంతో.

పుట్టింటికి వెళ్ళిన తర్వాత స్వర్ణ భర్తకి ఒకే ఒక ఉత్తరం రాసింది. ఆ ఉత్తరంలోని ప్రతి అక్షరం ఆమె ప్రేమని ప్రస్ఫుటంచేసింది. బ్రహ్మానందరావు ఆ ఉత్తరం అందుకుని చాలా కదిలిపోయాడు. ఆమెకి తిరిగి వ్రాసిన ఉత్తరం మళ్ళీ

చదువుకుని చింపేశాడు. తామరాకుపై నీటి బిందువుకీ, ఆ ఉత్తరానికీ యేమీ సంబంధం లేదు—

స్వర్ణ. పుట్టింటికి వెళ్ళింతర్వాత భర్త దగ్గరనుంచి ఒకే ఒక ఉత్తరం—ఆమె ఉత్తరానికి సమాధానం—వొచ్చింది.

"ప్రియమైన స్వర్ణకి—

నీ ఉత్తరం అందింది. నేను హాయిగానే ఉన్నాను. మనసు ఒకే విషయంమీద కేంద్రీకరించి, అనవసరంగా బాధ పడవద్దు. ఇంతే సంగతులు.

బ్రహ్మానందరావు"

అతను స్వర్ణకి మళ్ళీ ఉత్తరం వ్రాయలేదు. ఆమె ఆత్మాభిమానం పూర్తిగా దెబ్బతిన్నది. బ్రహ్మానందం ఆశయం యే వస్తువునూ అతిగా ఆపేక్షించకుండా ఉండటం. కాని స్వర్ణకి ఇప్పుడసలు ఆపేక్షించదగిన వస్తువేదీ కనపడలేదు. ఆపేక్షించిన వస్తువేదో లభించలేదు. అయినప్పుడు జీవించటంలోగల అవసరం ఆమెకి బోధపడలేదు. ఫలితం, ఆమెకి ఆరోగ్యంమీద శ్రద్ధ తగ్గిపోయింది. రోజురోజుకీ ఆమె క్షీణించిపోసాగింది. ఆమె అన్నయ్య గోపాలరావు చాలా మంది డాక్టర్లకి చూపించాడు, మనోవ్యాధి అన్నారు డాక్టర్లంతా.

గోపాలరావు బండిదిగి ఇంట్లోకి పోయేసరికి, బ్రహ్మానందరావు శూన్యంలోకి చూస్తూ యేదో ఆలోచిస్తున్నాడు. స్వర్ణమీది ప్రేమకీ, తన ఆశయానికీ జరుగుతున్న యుద్ధంలో

జయాపజయాలు స్థిరంగా యెవర్నీ వరించటం లేదు. గోపాలరావుని చూసి అతను ఆశ్చర్యంతో అన్నాడు.

"ఉత్తరం రాయకుండానే వొచ్చేశారేం?"

"నే వొక్కణ్ణే వొచ్చాను. నీతో కొన్ని విషయాలు మాట్లాడాలి."

"ఏమిటి?" బ్రహ్మానందరావు కిదంతా అగమ్యగోచరంగా ఉంది.

"బావా, చదువుకున్నవాడివి. నీవిలా ప్రవర్తించటంలో అర్థం లేదు.

"ఏమిటి నీ అభిప్రాయం?"

"తప్పెవరిదయినా సర్దుకుపోవటం విద్యాధికుల లక్షణం."

తప్పేమిటోయ్?"

"నాకు తెలియదనా నీ ఉద్దేశం? నేనంతా గమనిస్తూనే వున్నాను. స్వర్ణ మా యింటికి వచ్చినతర్వాత ఒక్కసారిమాత్రం నువ్వు వుత్తరం రాశావు దానికి. ఆ ఉత్తరం చూసి స్వర్ణ కన్నీళ్ళు నింపుకోవటం నేను చూశాను. కాని ఎందుకో అనుకున్నాను. పోట్లాటవొస్తే మాత్రం అంత తెగేదాకా లాగటం యెవరికీ ఘనత కాదు."

"నువ్వపోహ పడుతున్నావోయ్ గోపాలరావ్. స్వర్ణని నే నెప్పుడూ పల్లెత్తుమాటకూడా అనలేదు. ఆమెకూడా నాతో – ఎప్పుడూ మాట్లాడలేదు."

"నిజమా?"

"శుద్ధ నిజం."

"మరయితే డాక్టర్లు దానికి మనోవ్యాధి అంటా రేమిటి?"

"మనో వ్యాధా?"

"అవును, బావా. స్వర్ణని చూస్తే కడుపు తరుక్కు పోతుంది. మనిషి సగమై మిగల్లేదు. ఎలా నయమవుతుందో నాకేమీ అర్ధంకావటంలేదు."

"ఏమిటీ, స్వర్ణకి జబ్బా!" కడుపులో యేదో కలిక లయింది బ్రహ్మానందరావుకి. "నాకు ఉత్తరమైనా రాయ లేదే!"

"అంచేతే ఏదో పోట్లాట జరిగి ఉంటుందని నే నభి ప్రాయపడ్డాను. కాని స్వర్ణ నడిగితే ఏమీ లేదంది."

బ్రహ్మానందరావుకి కాలు నిలువలేదు. అతని మనస్సు స్వర్ణదగ్గిరికి పరిగెత్తింది. శరీరాన్ని కూడా అక్కడికిచేరవేసే దాకా అతనికి పిచ్చెత్తినట్లయింది.

చిక్కి శల్యమై మంచంమీద పడుకునివున్న స్వర్ణని చూసి బ్రహ్మానందరావు ఓ పిచ్చికేక వేశాడు. స్వర్ణ ఉలిక్కి పడి చూసింది. బ్రహ్మానందరావు ఆమె మంచంమీదకూర్చుని ఆమె శిరోజాలు సర్దుతూ అన్నాడు:

"ఉత్తరం ఎందుకు వ్రాయలేదు, స్వర్ణా?"

స్వర్ణ అతని మాటకి జవాబు చెప్పలేదు. కాసేపాగి అంది:

"మిమ్మల్ని ఆఖరిసారి చూడటం ఇదేనేమో. ఇహ నేను కోరికలేంలేకుండా హాయిగా చచ్చిపోగలను."

"ఛీ, అవేంమాటలు స్వర్ణా!" అన్నాడు బ్రహ్మానంద రావు గద్గదికంగా.

"ఎవ రెవరివాళ్ళు ఈ ప్రపంచంలో? నేను చచ్చిపోయినా మీ కంత దుఃఖం ఉండదని నాకు తెలుసు."

తామరాకుపై నీటిబిందువు రాలి ఆకుని తడిచేయకుండా మట్టిలో లీనమైపోయినట్లు బ్రహ్మానందరావుకి మనోవీథిలో చిత్రం గోచరించింది. సమస్తమూ సర్వశూన్యంగా కనిపించింది.

"స్వర్ణా నీ వెంట నేకూడా–" ఆ తర్వాత బ్రహ్మానంద రావుకి మాట పెగల్లేదు.

విస్ఫారిత నేత్రాలతో స్వర్ణ అతనివైపు చూసింది.

"అవును స్వర్ణా! నా సర్వస్వం నన్ను ఒదిలేస్తే నేను ఈ ప్రపంచాన్నే ఒదిలేస్తాను."

స్వర్ణ నేత్రాలు అశ్రువులతో నిండాయి. ఆమె బ్రహ్మానందరావు చేతిని తన చేతుల్లోకి తీసుకుని నెమ్మదిగా అంది–

"అలా అధైర్యపడకండి."

బ్రహ్మానందరావు గోముగా ఆమెతల నిమిరాడు. ప్రేమగా ఆమెవైపు రెప్పవేయకుండా చూడసాగాడు.

"ఇదం కాష్ఠ మిదం కాష్ఠం నదీతీరే సముచ్చయః! నదీతీరే సముచ్చయః!" ఏదో దివ్యానందభూతి కలిగిందతనికి.